

הַלְבוּת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן קַלָּה קְלוּ קְלוּ

(כג) תשוב, (נא) בכל ענין שרי (סס):

יט באר הגולה

קְלוּ מִי הֵם הַנְּקָרָאִים לְסִפְר־תּוֹרָה בְּשֵׁבֶת, וְבוּ סְעִיף אַחַד:

א נשין ס

א (א) *בשבת ויום-טוב ויום-הכפורים קורים אחר הלוי (ב) תלמידי חכמים (ג) הממנים על הצבור, ואתריהם תלמידי חכמים הראויים למנותם פרנסים על הצבור (ששואלים אותו דבר-הלכה בכל מקום ואומר), ואתר-קף בני תלמידי חכמים (ג) שאבותיהם ממנים על הצבור, (ד) ואתר-קף ראשי כנסיות (ה) וכל העם:

קְלוּ בְּמָה פְּסוּקִים צְרִיכִים לְקָרָא לְכָל אַחַד, וְבוּ ו' סְעִיפִים:

א מנלה בא
ב תוספות והראשי
ג שם במקרא

א *ביום שקורין שלשה אין קורין (א) פחות מעשרה פסוקים, ו'דבר' עולה (ב) מן המנין. ואי סליק ענינא בקציר מעשרה פסוקים, (ג) כגון פרשת עמלק שאין בה אלא תשעה פסוקים, שפיר דמי: ב אין קורין

באר היטב

לשני בעלי-בתים שמחה איזה מהם קודם? ת"ח מורה הוראה קודם לת"ח מפלפל נאינו יודע ערין להורות הלכה למעשה; ת"ח קודם לכהן ע"ה, כהן קודם ללוי ולזו לישאל, ואם שניהם שרים מגריל ביניהם. וכן הדין בשני ילדים למול אם נולדו בשעה א'. וכן מי שקטב ס"ת כגדו או קנאו במקומו של עצמו, הוא קודם למי שינש"ס ס"ת מאבותיו, שכנה"ג, ע"ש. אם קראו לאחד לעלות ולקרות בתורה ורין אחר ועמד במקומו אם חיב לשלם לו דמי ברכה שהפסידו, עין תוס' והרא"ש פרק כסוי הדם ועין בשכנה"ג. ונהגו שגדול הצבור עולה אחריו, ב"י:

באר הלקה

בירושלמי פרק בא לו: פאן את אמרת הלף אחר תורה וקאן את אמרת מוליכין התורה אצלו? אלא עלי'די בני'אדם גדולים התורה מתעלה; מכאן נראה שאין אסור לקרא לתורה עשיר מכבד לפני תלמידי-חכם, מפני שעלי'די אנשים גדולים התורה מתעלה, עד כאן לשונו. הרי משמע מדבריו דאנשים גדולים הסוברים בירושלמי הוא לאו דוקא תלמידי-חכמים, ולא העפיקתי כדעתו במשנה ברורה מפני שדבריו קשין, שהרי מסוף דברי הירושלמי מבאר בהפוך מזה וכנ"ל. אכן אחרי בינותי יאיתי שהרמ"א בסימן רפב העתיק דין דהשב"ץ בהלכה ומה שגרשם שם יאור זרוע טעות הוא, שלא נמצא כלל באור זרוע רק בהשב"ץ הנ"ל, שהוא לשונו מופש וכנ"ל]. ואולי שהרמ"א מחלק בין לקרותו לתורה ובין להביא ספר-תורה אצלו, דלזה בעיני חשוב ביותר, ואף-על-גב שהשב"ץ בעצמו הוציא דינו רק מהירושלמי הנ"ל, הרמ"א החליט את דינו רק מסברא בעלמא, וצריך עיון:

* בשבת ויום-טוב וכו'. ומה נסדר החיובים שהסגן מחיב לצוות לקרותם קדם לאחרים?⁸ וכפי התקנות והנהגות שהנהיגו רבותינו

הגדולים, וכפי המבאר בלבוש ומגן-אברהם בסימן רפב ושאר אחרונים. חתן ביום חתו; חתן בשבת קדם החתנה, שמומרים אותו; נער שנעשה ברמזנה באותה שבת⁹; בעל אשה יולדת, בשבת שהולכת לבית-הסנסת; חתן בשבת שאחר החתנה; יאריצט בשבת שהוא יום שמח בו אביו או אמו; אבי ילד זכר בשבת שפלגי המילה¹⁰, ויש מקומות שנהגין שגם המוחל והסנדק הם חייבים, ויש שאין ניהגין כן רק מכבדין אותן בהגבהת הספר-תורה. חתן ביום חתו, הינו בחל כשנעשה החפה ביום זה, הוא קודם לכל החיובים¹¹, אפלו לנער שנעשה ברמזנה ביום זה¹¹, וכל-ישבן שקודם לאריצט. נער שנעשה ברמזנה באותו שבוע, אם יש לו עיריית [דמינו שהוא מתושבי העיר] הוא קודם לכל החיובים, כיון שהוא זמן חנוכה וכשקוראין נער ברמזנה, אביו מברך "ברוך שפטרני מעניו של יצחק"¹², כדלקמן בסימן רכה). מלבד חתן שמומין לו שהוא שנה לו, וישילו גורל, ואם אין הנער שנעשה ברמזנה מתושבי העיר, אף שמחזיבין לקרותו, מפל מקום אין דוחה שום חיוב של תושבי העיר. חתמן בשבת שקדם החתנה הוא גם-כן קודם לכל החיובים¹³, ואפלו אם לא תהיה החתנה באותו שבוע, כגון שהולף לעשות חתו בעיר אחרת רחוק מכאן,

שער הציון

(גל) מהו באליה רבה כתב דאדלעיל קאי, שהיה חבוש בבית-האסורים שהוא אנוס או שהוא חולה, אבל בספר שמן-המאור משיג עליו דמדבריו הדר-ימשה שהביא מהמקדכי משמע דמצד דבשבו לחדו סגי, וכן משמע מהג"א דכונת הרמ"א להקל בחשוב לחדו: (ג) הנהת אשרי המוכא ממגן-אברהם: (ב) רש"י:

קבוע לס"ת. ובפרשת זכור סוף להביא ס"ת אצלו, מ"א: (כג) תשוב. בהג"א בשם א"ז משמע דתתיי, כפי, חולה נאדם תשוב, אבל בא"ז משמע דחולה אפלו אינו תשוב וחסוב אפלו אינו חולה שרי, דרבי-משה:

(ג) הממנים. במקום שנהגים שהפרנס עולה אינו רשאי למחל לאחר שיקרא במקומו, רמ"מ ס"ו. ואם יש הרבה חתנים הנושאים בתולות הם קודמים לאלמנה, ואלמנה לחלוצה, וחלוצה לגרושה, והוא הכלם שרין בידיעת התורה ואין ביניהם כהנים או לויים, שכנה"ג. וכן במקום שנהגים כשיש לניחי ס"ת בבהכ"נ, כשעושה שמחה קורין בספר-תורה שלו. וכשיש

משנה ברורה

ועין בספר שמן-המאור, דבשבו אפלו (ג) אינו אנוס שרי; (ג) ויש מחמירין בחשוב לחדו, וטוב שכיין מקום: (נא) בכל ענין שרי. הינו אפלו בלי חכנת מקום:

א (א) בשבת ויום-טוב וכו'. שקורין הרבה: (ב) תלמידי חכמים הממנים וכו'. כתב מהרי"ל: מצוה לקרות ביום-טוב אגשים המצמידים הקהלה, לפיך הם קודמין לכל אם אין שם תלמידי-חכם מפלגי¹ (מ"א): (ג) שאבותיהם וכו'. שמחזיבין לכבדם בשביל כבוד אבותם², שיש בזה כבוד לאבות: (ד) ואתר-קף ראשי כנסיות. וכל זה מרי במקומות שאין מוכרין המצוות, אלא שעומד הממנה וקורא לפי הכבוד, אבל במקומות שמוכרין המצוות ונזופל המעות לצדקה, כל הקונה אותם יש לו רשות לכבד למי שירצה, ומלבד שיקרא לכל אחד לפי כבודו³, שלא יבוא לידי מחלוקת [לבוש]; גם לקרא החיובים, שנה לא מברו לו [שערי-אפרים]: (ה) וכל העם. ועכשו נהגו שגדול הצבור הוא המסיס הסדרה⁴ [אחרונים]. כתב בתשובת ר"מ מיניץ סימן ו: במקום שנהגו שהפרנס הוא עולה, אינו רשאי למחל לאחר שיקרא במקומו⁵. ופרטי דין זה מבאר לקמן סימן קנב סעיף יב, עין שם במשנה ברורה⁶. כתב פרי-מגדים: מה שנהגין באינה קהלות קטנות לקרא לפי השנים עס-הארץ קודם לתלמידי-חכם, לאו שפיר עבדי ואסורא הוא. ועין בבאר הלקה מה שהעפיקנו מלבוש ומשערי-אפרים ומיתר האחרונים בענין הנהגת החיובים לעלות לתורה:

א (א) פחות מעשרה פסוקים. איהא בגמרא, שנתקן כנגד עשרת הדברות, או כנגד עשרה מאמרות שבתן נקרא העולם, ועין שם עוד¹: (ב) מן המנין. הינו, (ג) אף-על-פי שאין למדין ממנה שום חדוש: (ג) כגון פרשת עמלק. שקורין בפורים, ולא רצו תז"ל להוסיף

הלכות קריאת ספר תורה סימן קלו

עם כל אחד פחות משלושה פסוקים; שנים קורין שלשה ואחד קורא ארבעה. (ד) ואיזה מהם שקורא ארבעה הרי זה (ב) משבח: ג' אם דלג פסוק אחד ולא קראו, אם הוא במנחה בשבת או בשני וחמישי (ה) וקרא עשרה (ו) פסוקים בלא פסוק המדלג (ו) אינו חוזר, (ז) ואם לאו חוזר. אבל בשבת, אפילו דלג (א) (ח) פסוק אחד (ט) חוזר (ד) וקורא, ואפילו אחר שהתחזיר את התורה (י) ואמר קדיש חוזר וקורא הוא ושנים עמו, ואפילו הפטיר והתפלל מוסף חוזר וקורא. *פרשיות המועדים (יא) (יב) כמו במנחה בשבת ושני

באר היטב

כמ"ש המחבר סעיף ד. ואפשר כשדלג באמצע לא סגי בפחות מ"א: (ג) פסוק א'. ואפילו קראו כ"א פסוקים ל' גברי בלא פסוק המדלג, אפ"ה חוזר וקורא, עין שכנה"ג ופרי"ח: (ז) וקורא. ומברך ברכת התורה, ומשה

(ב) משבח. כתב רש"י, דעכשו שהשי"ן קורא לא יקרא לאמצעי ד' שלא לבוש האחרון או הראשון, ע"ש, וב"ח חולק עליו וכן הסכים הפר"ח: (ג) פסוקים. עשרה פסוקים ל"ד, דה"ה אם לא קרא רק ט' פסוקים ג"כ יצא

באור הלכה

דוחה גספ"ן לכל החייבים. ונדקא למי שזמורין אותו, אבל אלמן שאין זמורין אותו אינו חייב בשבת שלפני התקנה אפילו אם הוא בתולה (ובשערי אפרים כתב, שאם אין חייבים יש לקרות קום לאחרים). ואם היה המתן כבוד שתהיה התקנה בשבוע זה ואחר כך נדחה התקנה והיה בשבוע אחר, אם רוצה שזמוריו אותו שנית, הוא חייב לקרותו אז, ואם לאו אינו חייב. מי שהיה מתנהו מיום רביעי ואילך, הוא חייב בשבת שאחריה⁽¹⁾, ודוחה חייב יארציט ואבי הבן לפני המילה, ונדקא שהוא בחור או שנשא בתולה, ואם לאו אינו חייב. ומי שאשתו הולכת לבית הנקנסת הוא אודם קודם זה, אפילו לבחור שנשא בתולה (וארציט אפרים כתב, דאפילו אם היה התקנה בשבוע זה קום יום רביעי, אף על פי שאין דוחה חייב אחר, מכל מקום יש לקרותו קום לאחרים). ובחור שנשא בתולה קודם למי שנשא אלמנה, ואלמנה, להלוצה וגרושה. יארציט הוא חייב, ונדחה מפני שאר חייבים, הו"ן מחייב אבי הקלד קום המילה, ואפילו אם המילה באותו שבת, נדחה מפני הארציט, לפי שסופו לעלות בשבת שתלף לבית הנקנסת. ואם הארציט אינו ביום השבת רק בשבוע שאחריו, אינו חייב לדחות אבי הקלד, ומכל מקום נוהגין לקרותו כשאין חייב אחר⁽²⁾. אבי הקלד, בשבת כשאשתו בריאה והולכת לבית הנקנסת מחייב לקרותו, אבל אם היא חולה ואינה יכולה לילך אינו חייב עד שתלף. ואם הוא ארבעים יום לנכר או שמונים לנקבה, הוא חייב אף שאינה הולכת⁽³⁾, דהוא זמן הבאת הקרבן⁽⁴⁾. והנפלות, בעלה חייב, אלא אם כן הפילה עורה שאין אנו בקיאים בה. בשבת כשאשתו הולכת לבית הנקנסת⁽⁵⁾ (והנינו בין לבן ובין לבת) הוא קודם לכל החייבים, הו"ן המתן בשבת שזמורין אותו ונער שנעשה ברמיזה שנים קודמין, וכנ"ל. נוהגין לקרות התוקע לעלות⁽⁶⁾ לתורה בראש השנה. ויש מקומות ששליח צבור המתפלל מוסף בראש השנה הוא גספ"ן חייב לעלות לתורה⁽⁷⁾ באותו יום שהוא מתפלל. ונדקא אם הוא תוקע ומתפלל בהנס, אבל אם בא בשכרו אינו חייב כלל. ויש מקומות שבראש השנה יוסי הפסוקים אין משגיחין בחיוב, כי אם על המתנדבים בעין יפה על צדקה. אם אחר קנה עליה אמת, ונזכר הסגן ע"ש חייב צעריך לקרותו, וכל לחזר בו, שמכירה בענות הוא. אם יש שני חייבים שרים, ישילו גורל⁽⁸⁾, מלבד אם אחד תלמיד חכם הוא קודם⁽⁹⁾. מי שהיה חולה ונתפרט וכיוצא בזה, שצריך לברך ברכת הגומלי, יש לקרותו קום לאחרים, כיון שנהגו לברך בשעת קריאת התורה⁽¹⁰⁾, ומכל מקום אינו דוחה שום חייב, כיון שזמן הדיון כולל לברך בצערה אף בלאו עליה לספר תורה, יש לו עשות כן ולא ידחה החייב מפניו. נוהגין לקרות למי שצריך לצאת לתורה ולהשפחות אחר השבת, או בא מן העיר, וכן נוהגין לחלק כבוד לאורה נכבד ולקרותו, והוא טוב ורפה, אף אין דוחין שום חייב מהחייבים הנזכרים. וקשות בדמקום שהמנהג למכר המעות ונפול המעות לצדקה, באלה שאינם מהחייבין רק משום מהגא, אין להסיר צדקה בשבילם, ומכל מקום תלוי לפי ראות עיני הסגן. ומשמע מאחרונים, דאף במקום שנהגו למכר כל בעליות ולא להשיג אף על החייבים, מכל מקום מתן בשבת שקדם התקנה וכן נער שנעשה ברמיזה אין דוחין אותם. ונדחה לי שאף יתר החייבים בעל גספ"ן אין לדחותם מכל וכל, שהוא מנהג קדמונים, רק על כלי פנים יתנו להם בעליות הנוספות. ויתר פרטי כל הענינים עין בשערי אפרים:

עליהם איזה פסוקים מלמשה או מלמעלה, (ב) לרמוז המפני שעמלק גרם להיות השם והפסא חסר, כדכתיב "פי יד על פס יה", כף יהיו פרשיותיו חסרים⁽¹⁾: ב (ד) ואיזה מהם. כלומר, דמי שקרא יותר משבח יותר, ואם הראשון קרא ארבעה, משבח, המצינו לעולם החשוב השוב קודם; ובמנחה מצינו שאמצעי משבח; ואם אחרון קרא ארבעה, יש לומר דמצינן בקדש ואין מוריו, ועל כן לא קפדינן על מי שידר עצמו וקרא ארבעה, דכל אחד מהם יש לו טעם לשבח שהוא הראוי לו. והנה בזמן הגמרא היו הקוראים לתורה קוראין בעצמן בתורה, ועכשו שהשליח צבור קורא להן, יש דעות בין האחרונים, ע"ש אומרים שקראשון ולשני יקרא שלשה פסוקים ולאחרון יקרא ארבעה⁽²⁾, ויש שחולקין על זה. ועכשו נתפשט המנהג שקורין במנחה בשבת ובשני וחמישי כל הפרשה הראשונה של הספר שיקראו בשבת הבאה, ככתוב בספרים, ומצינן הפסקת הפרשה לשלשה אנשים; ואם שנה מספר הזה, אינו מעכב, רק שעל כלי פנים לא יפחות לאחד פחות משלושה פסוקים [ש"א]: ג (ה) וקרא עשרה פסוקים. ומי שכל אחד קרא שלשה פסוקים, ובין כלם היו עשרה, דאם על ידי הדלוג קרא אחד פחות משלושה פסוקים, אפילו בדיעבד צריך לחזור ולקרות, כדלקמה בסעיף ד: (ו) אינו חוזר. דהא קרא עשרה פסוקים כהקנת תכמים, ואין הפסוק המדלג חובת היום, והרי יקראנה בשבת הבא אחריו⁽³⁾: (ז) ואם לאו, חוזר. הינו, שקרא רק תשעה פסוקים בין הכל, ואף דמבאר לקמה בסעיף ד דבדיעבד קראו גם דלג באמצע, (ג) גרע טפי וחוזר. והאי 'חוזר' הינו אם נזכר לאחר ששכר ברך ברכה אחרונה, חוזר הוא (ז) ומברך לפניו וקורא פסוק זה עם עוד שני פסוקים, שאין קורין בתורה פחות משלושה פסוקים, ומברך לאחריה: (ח) פסוק אחד. ואפילו מקצת מפסוק אחד, (ט) ואפילו רק תבה אחת, צריך לחזור ולקרותו⁽⁴⁾, ויש להתחיל מתחלת אותו פסוק ולקרותו, ושנים עמו כדון פסוק שלם⁽⁵⁾: (ט) חוזר וקורא. ואפילו קראו ד' גברי בלא פסוק המדלג. והאי 'חוזר' הינו שאחזר ומברך לפניו ולאחריה [אחרונים]: (י) ואמר קדיש חוזר וקורא. ונדחה שדוקא אם הדלוג היה בעליות הראשונות⁽⁶⁾, אבל אם הדלוג היה (ו) בעליות שביעית, וכל שפן בעליות הנוספות על מנן שבעה, אין צריך לחזור ולברך כבזמן משום פסוק המדלג, דהלא בלאו הכי יצלה המפטיר לתורה, אם כן יתחיל הוא מפסוק המדלג עד סוף הפרשה⁽⁷⁾ ויגדולה מאז איתא לקמן בסמ"ק רב סעיף ו, עין שם ובבאור הלכה שם דבור המתחיל דנקמא [ל'10]: (יא) דינים כמו וכו'. ומי ששעל כלי פנים קראו להתמשה גברי שלשה פסוקים לכל אחד

שער הציור

(ב) ארחות חיים: (א) אחרונים: (ז) כדלקמה בסעיף קטן ט, וכן כתב שערי אפרים ושאר אחרונים: (ח) מגן אברהם בסמ"ק רפכ, וכן כתב חתי א"אם ושי"א: (ו) ואפילו אם על ידי הדלוג לא נשאר בעליות שביעית ג' פסוקים גספ"ן יוצא על ידי הפטיר, דהלא נקמא לן דמפטיר עולה למנן שבעה. ואפילו אם היה הדלוג בפרישות הראשונות גספ"ן קצת קשה, דלמה לא יתחיל המפטיר בעליות המדלגת ולהלן? ואפשר דבעין דקרא שיהיה המפטיר האחרון שברקוראים, ועל כן לא אפשר לו להשלים מה שחסרו הקוראים בעליות הראשונות, דאם כן לא יהיה העליות בסדרן: (י) אחרונים:

הלכות קריאת ספר תורה סימן קלו

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה בשבת ויום טוב]

הוא חיוב בשבת שאחריי⁽¹⁴⁾ וכו', ומכל מקום נוהגין לקרותו קש"אין חיוב אחר⁽¹⁵⁾ וכו', הוא חיוב אף שאינה הולקת⁽¹⁶⁾, והוא זמן הקאת הקרבן⁽¹⁷⁾ וכו', קש"אשתו הולקת לבית-הקנסת⁽¹⁸⁾.

לקרותו במנין החמשה העולים לתורה, והשערי אפרים (פתחי שערים שער ב ס"ו) כתב שנראה שלא דוקא, אלא הוא הדין לקריאת המפטיר שהוא גם כן קריאה חשובה.

20) וכן לענין שליח ציבור המתפלל מוסף ביום כפור, כתב לקמן (סי' תקפד ס"ק ט) שיש מקומות שנוהגים לקרותו [וראה מה שכתבנו שם].

21) ואף על פי שכתב הרמ"א לקמן (סי' שכב ס"ו) שאסור להטיל גורל בשבת, כתב המשנ"ב שם (ס"ק כד) שמ"מ להטיל גורל על עלייה לתורה מותר, וכמו שמצינו שהיו מפיסין במקדש בשבת מי שוחט ומי זורק. עוד הביא המשנ"ב (שם) מנור הקודש בשם השבות יעקב, ששמעם שאין היתר אלא להטיל גורל מתוך הספר כנהוג, אבל לא על ידי הטלה לקלפי של פתקאות שנכתבו מערב שבת עם שמות האנשים [וראה מה שכתבנו שם].

22) ולענין שני אנשים שיש להם יארציית ביום אחד, ואחד מהם עלה לתורה, כתב לקמן (סי' קמו ס"ק ז) שיש לכבד את השני בהגבהה.

23) וכמו שכתב השו"ע לקמן (סי' ריט ס"ג). ובטעם הדבר כתב שם, שהוא משום שברכת הגומל צריכה עשרה, ובקריאת התורה יש עשרה.

[משנ"ב ס"ק ג]

ק"ך יק"ו פ"רשיתיו ת"ס"ר⁽²⁾.

2) ואף על פי שכתב השו"ע (כאן) שבפרשת עמלק אפשר לקרוא תשעה פסוקים, מ"מ כתב לקמן (סי' תרצג ס"ד) שיש לכפול את הפסוק האחרון בפרשה זו כדי להשלים לעשרה פסוקים, אולם הרמ"א (שם) כתב שאין נוהגים כן. ואף לדעת השו"ע שיש לכפול את הפסוק האחרון, כתב הפרי חדש (כאן, ס"ק ד) שאינו מעיקר הדין אלא מנהג בעלמא.

[משנ"ב ס"ק ד]

וְלֹא־תִרְוֶן יִקְרָא אֲרָבָעָה⁽³⁾.

3) והטעם שמשנתה הדין כששליח הציבור קורא מאשר כשהקריאה נעשית על ידי העולים עצמם, כתב הלבושי שרד (בביאור המג"א ס"ק א), שכששליח הציבור קורא יש להעדיף את הטעם של 'מעלין בקודש', משום שבאדם אחד בוודאי עדיף טעם זה, וכמו לענין נרות חנוכה, מה שאין כן בשלשה בני אדם שאין הטעם של 'מעלין בקודש' חזק כל כך, יש לצדד שיש מעלה אף לראשון משום החשוב חשוב קודם, או באמצעי כשם שמצינו במנורה שהאמצעי משובח.

[משנ"ב ס"ק ו]

וְאִין הַפְּסוּק הַמְּדַלֵּג חוֹבֵת הַיּוֹם, וְהָרִי יִקְרָאָהּ בְּשֶׁבֶת הַקָּא אַחְרָי⁽⁴⁾.

4) ואם לא דילג פסוק, אלא הגה תיבה באותיות אחרות באופן שמשנתה הענין על ידי זה, כתב בביה"ל לקמן (סי' קמב ס"א ד"ה מחזירין אותו) שאפשר שזה גרוע יותר, וצריך לחזור ולקרות אף בימות החול, וסיים בצריך עיון.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְאִפְלוּ בְּקַ תְּבָה אַחַת, צָרִיף לְחֹזֵר וְלִקְרוֹתוֹ⁽⁵⁾ וְכוּ', וְשָׁנִים עִמּוֹ קְדִין פְּסוּק שְׁלֹשׁ⁽⁶⁾.

5) ולענין מי שדילג אות אחת, כתב השו"ע לקמן (סי' קמב ס"א) שמחזירים אותו, וכתב הרמ"א (שם) שאם אינו העניו משנתה על

14) ואף את החתן ביום שני או חמישי, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פ"ח הע' ק) שאין חיוב.

15) ואף אם יש בבית הכנסת כמה אחים, כתב בשו"ת נחלת שבעה (סי' לח) שיש חיוב לעלות את כולם. ואבל בתוך שנת אבלותו, שכתב הרמ"א (יו"ד סי' שעו ס"ד) שהמנהג לעלותו למפטיר, כתב המטה אפרים (דיני קדיש שער ד ס"ב) שזהו כל י"ב חודש ואף שקדיש אומר האבל רק י"א חודש. ומ"מ במקום שמוכרים את המפטיר, דעת הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ב סי' יז) שאפשר למוכרו אף כשנמצא אבל בבית הכנסת, ואינו יכול לדרוש מהגבאי שיתן לו את המפטיר.

ואם חל היארציית בשבת עצמה, כתבו השערי אפרים (שער ט סמ"ב) והגשר החיים (ח"א פ"ב ס"ב) שיעלה למפטיר, וכן נהגו החזו"א והגר"י קניבסקי (ארחות רבינו ח"ג עמ' רלג). מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (שו"ת ישא יוסף או"ח ח"ב סי' עה) והגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ב עמ' יז) שיעלה לעלייה משבעה הקרואים. ובאופן זה, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שאין חיוב לעלות בשבת הקודמת, וכן נהג הגר"י קניבסקי (שם). ובשו"ת מנחת יצחק (לקוטי תשובות מנחת יצחק סי' יב) הביא שגם בשו"ת חתם סופר (ח"ו סי' קג) כתב שבשבת של היארציית יעלה בין השבעה קרואים, ולכן כתב שאם יש שני בעלי יארציית אחד בשבת ואחד באמצע השבוע, יעלה למפטיר מי שיש לו יארציית באמצע השבוע. ובספר חיים (לגר"ח פלאגי סי' כה ס"ט) כתב שכשיש יארציית בשבת קוראים שתי השבתות, ושבת הקודם הוא עיקר, אך לא ביאר לאיזה עלייה יעלה בשתי השבתות.

16) מה שכתב הביה"ל 'ארבעים יום לזכר או שמונים יום לנקבה', הוא מדברי המגן אברהם (סי' רפא ס"ק יח), וכתב בספר מקראי קודש (כלל ו ס"ק טו) שרצונו לומר יום הארבעים ואחת ללידה וכו', וכמבואר ברמב"ם (פי"א מהל' מחוסרי כפרה ה"ה) שהיולדת אינה מביאה קרבנה ביום הארבעים אלא ביום הארבעים ואחת, וכן ביאר הגר"ח קניבסקי (שאלת רב עמ' רלח).

17) וכמו שכתב הלבוש (סי' רפב ס"ו) בטעם הדבר שאבי הבן או הבת חייבים בעלייה בשבת שהולכת אשתו לבית הכנסת, שהוא במקום קרבן. והוסיף בשערי אפרים (בפתחי שערים שם) שכשעולה לתורה ומנרב צדקה בעבורה הוא כדוגמת הקרבן.

ומ"מ אף אם הלכה לבית הכנסת לפני זה, ובעלה עלה אז לתורה, כתב הגר"ח קניבסקי (שם) שמחוייב לעלות עוד פעם ביום הארבעים לזכר ושמונים ולנקבה.

18) ובעל של יולדת בת שרוצה לתת לה שם, כתב הדעת תורה (סי' רפב ס"ו) שיש חיוב לקרותו. וכן הורה הגר"ח קניבסקי (יד בקריאת התורה פט"ו ס"ד). והוסיף (אשי ישראל פ"ח הע' קה) שאם רוצה לתת לה שם באמצע השבוע, יתכן שהוא קודם לאדם שיש לו יארציית באותו יום.

[ביה"ל שם]

נוהגין לקרות התקע לעלות⁽¹⁹⁾ וכו', הוא גם-כן חיוב לעלות לתורה⁽²⁰⁾ וכו', אם יש שני חיובים שונים, ישלול גזל⁽²¹⁾, מלבד אם אָדוּד תלמיד-תקם הוא קודם⁽²²⁾ וכו', לְבָרֵךְ בְּשַׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה⁽²³⁾.

מילואים

הלכות קריאת ספר תורה סימן קלה קלו קלז

המשך מעמוד יט

החתן, מאידך, דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי חי"ב עמ' יז) שיש להקדים את חיוב היארצייט, ודעת הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל בסוף הספר תשובה פא) ששניהם שווים. וכשיש בבית הכנסת נער שנעשה בר מצוה ומי שיש לו יארצייט, כתב בנמוקי או"ח (סי' רפב) שיעלה היארצייט שיעקר חיובו הוא המפטר, אולם התו"א הורה (דינים והנהגות פ"ב ס"ו) שראוי לתת את המפטר לבר מצוה מפני צער הנער.

סימן קלז

במה פסוקים צריכים לקרא לכל אהד

[משנ"ב ס"ק א]

או כנגד עשרה מאמרות שפקן נבא העולם, ועין שם עודו.

- 1) וטעם נוסף נתבאר שם (מגילה כא, ב) "הני עשרה כנגד מי, אמר רבי יהושע בן לוי כנגד עשרה בטלנין שבבית הכנסת".
- ודין זה, שאין פוחתים מעשרה פסוקים, כתב לעיל (בהקדמה לסי' קלה) שהוא מתקנת עזרא.

12) והזמן שמברכים ברכה זו, כתב לקמן (סי' רכה ס"ק ו) שהוא בשבת ראשונה שקורא בתורה שאז נודע לרבים שנעשה בר מצוה, ובשעה"צ שם (ס"ז ז) הוסיף, שלמנהגינו שקטן אינו עולה לתורה כלל לפני הגיעו למצוות, ממילא כשעולה לתורה (גם אם אינו קורא) נודע לרבים שהוא בר מצוה ולפי זה כשעולה למפטר, אף בשבת שכבר נעשה בר מצוה אין האב יכול לברך, שכיון שאף קטן עולה למפטר, אין ניכר שהוא גדול.

[ביה"ל שם]

החתן בשבת שקדם היתנה הוא גם כן קודם לכל החיובים¹³.

13) ולענין מה שנהגו לעלות את החתן למפטר, במשנ"ב לקמן (סי' קעא ס"ק כא) הזכיר מנהג זה. וכן מי שחל היארצייט שלו באמצע השבוע, כתבו השערי אפרים (שער ט סמ"ב) והברכי יוסף (סי' רפד ס"ק א) והכף החיים (ס"ק ו) שנהגו לתת לו את עליית המפטר, ובטעם הדבר כתב האלף למגן (על מטה אפרים דיני קדיש שער ג ס"ק ב), שעל פי הזהור יש לו להפטר בשבת שקודם היארצייט, כיון שיעקר עליית הנשמות מדרגה לדרגה היא בשבת שקודם היארצייט.

וכשיש בבית הכנסת חתן ומי שיש לו יארצייט, דעת הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' כג) וש"ת צ"ח אליעזר (חכ"א סי' ב) שיעלה

הלכות קריאת ספר תורה סימן קלז

המשך מעמוד 38

יפסיק, אלא יקרא את ההפטרה בברכותיה, ואחר כך יקרא הפסוק המדולג ושני פסוקים עמו.

8) ואף אם את הפסוק שדולג קראו כבר בשני וחמישי ושבת במנחה, משמע מדבריו שצריך לחזור ולקרותו, וכן כתב הדעת תורה (ס"ג) בשם הזכור לאברהם (ח"ג אות ט ס"ק פח), וזהו שלא כשיטת השערי אפרים (שער ח סנ"ט), המאמר מרדכי (ס"ב) והכף החיים (סי' טז), שכתבו שבאופן זה לא יחזרו ויקראוהו, ואף אם יקראוהו לא יברכו [וראה בדעת תורה שהביא דעות בזה].

9) ונראה מדבריו, שצריך לקרוא עד סוף הפרשה, ולענין אם טעה בקריאה באופן שמחזירין אותו אפילו אם גמר הפרשה, כתב לקמן (סי' קמב ס"ק ב) שכשחזר קורא ממנו ולהלן עד סוף הפרשה, וביאר בשעה"צ שם (ס"ק ג) שאף שמדינא יכול לקרוא רק את הפסוק שטעה בו ושני פסוקים עמו, וידלג עד סוף הפרשה, מ"מ לרווחא דמילתא שלא יהיה ניכר השינוי לעיני הציבור יעשה כן.

10) שכתב השו"ע שם, שאם טעה שליח הציבור וסיים את הפרשה עם העולה השישי, ולאחר מכן אמר קדיש, אין צורך לקרוא לעולה אחר, אלא יחזור ויקרא עם המפטר את מה שקרא עם העולה השישי, כיון שהדין הוא שהמפטר עולה למנין שבעה. ובביה"ל שם כתב לבאר, שאף על פי שחזר השי"ץ וקורא את מה שכבר קרא, ובאופן כזה אין המפטר עולה למנין הקרואים, מ"מ כיון שאי אפשר בענין אחר, שהרי כבר סיים את הפרשה ואמר קדיש, עולה המפטר למנין שבעה קרואים גם אם אינו קורא אף פסוק חדש, וכמבואר בשו"ע להלן (סי' י).

ידי זה אין מחזירים אותו, ובביה"ל שם (ד"ה אין מחזירין אותו) כתב שלדעת הגר"א יש להחזירו אפילו אם אין המשמעות משתנה בכך. וכן אם הוסיף אות אחת והשתנה הענין על ידי זה, כתב המשנ"ב שם (ס"ק א ו-ד) שעליו לחזור.

עוד כתב המשנ"ב שם, שאף אם טעה הבעל קורא בניקוד באופן שמשתנה משמעות הענין על ידי זה, כגון שבמקום 'יעשה' בפת"ח, קרא 'יעשה' בצירי"י או להיפך, או שבמקום 'חלב' בחט"ף קרא 'חלב' בצירי"י וכל כיוצא בזה, יש להחזיר אותו. ובשם ספר שלחן עצי שטים כתב (שם), שהוא הדין אם שינה את נגינת הטעמים באופן שמשתנה הענין על ידי זה, וכגון שקרא משרת במקום מפסיק [וראה מה שביארנו שם בזה].

ואם כבר גמר את כל הקריאה, כתב הביה"ל שם (ד"ה מחזירין), שאף אם השתנה הענין על ידי שחיסר אות, אף על פי שחזר וקרא, מ"מ לענין ברכה יש לסמוך על החולקים ולא לברך שנית.

6) ושני פסוקים אלו, כתב הערוך השולחן (ס"ד) שיהיו אחרי הפסוק שדולג, אלא אם כן הפסוק שדולג הוא קודם פרשה פתוחה או סתומה, ואז יתחיל שתי פסוקים קודם לפסוק שדולג.

[משנ"ב ס"ק י]

ואמר קדיש חזר וקורא⁷ וכו', כעליות הראשונות⁸ וכו', מקסוק המדלג עד סוף הפרשה⁹ וכו', עין שם ובבאור הלכה שם דבור המתחיל דקמא לן¹⁰.

7) ואם התחיל את ברכות ההפטרה, כתב הכף החיים (סי' יא) שלא

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמא קמב

המשך מעמוד 48